

ONAV PLUS

NAJBOLJE
PRODAJANA
ŽENSKA
REVIJA

EKSKLUZIVNO

**NINA OSEAR
KONTREC**

prosila sem
boga, naj me
vzame k sebi

**ALENKA
REBUA**

ah, ženski
ideali
so lahko
tako kruti
do moških

**LIA
BORDON**

janeza ni več

DOSJE **BLAGOR
ŽENSKAM**

**HELENA
BAGNE**

ljubezen ni
vizionarska

**ZGODBA
MESECA**

**Katja
Pančur**

**PETRA
MAJDIČ**

tista luknja
me je
zaznamovala

**BIANCA
ŽVORC
MORRIS**

po 20 letih
neplodnosti
sem postala
mamica

FEBRUAR 2023

leto 13 | št. 01 | 4,50 €

9 772232 285005

janeza NI VEČ

Lia Bordon je 42 let živelja kot Janez, se poročila, si ustvarila družino, nato pa se nekega večera odločila za to, kar je vedela že kot otrok. Da bi morala živeti kot ženska. Sledilo je zahtevno obdobje tranzicije, v katerem je večkrat pomislila na najhujše, na samomor. A ker na svoji poti ni ostala sama, še vedno je poročena s svojo ženo, njena najstniška otroka sta spremembe sprejela boljše kot marsikateri odrasel, tudi večina prijateljev je ostala ob njej, lahko danes živi svoje pravo nezlagano življenje.

Pisec: TEJA ROGLJIC | Foto: ČET PIKSI

Svojo zgodbo ste povedali že velikokrat, prav tako ste zelo aktivni na twitterju, tam ozaveščate ljudi. Gotovo vam marsikdaj kdaj od bližnjih reče: vam je tega rest treba? Kaj mu odgovorite? Predvsem od žene sem večkrat dobila to vprašanje. Vsem odgovorim isto. Da je nujno, da se pogovarjamo o transspolnosti in tudi o težavah drugih skupin, ki se soočajo s stigmatizacijo. Večina strahov izhaja iz nepoznavanja teme. Če se o tem pogovarjamo, ljudje o tem vedo več. Transspolni ljudje smo samo ljudje, le da se naš spol, ki ga doživljamo v sebi, ne ujema s spoliom, ki so nam ga predpisali ob pogledu na naše telo.

Da bi se morali roditi v ženskem telesu, ste prvič začutili v otroštvu, a ste odrasli v konservativnem okolju in to potem zatrli v sebi. Menite, da bi bilo drugače, če bi odrasli kje drugje? To je bilo v začetku osemdesetih, to so bili časi Jugoslavije, interneta ni bilo, nihče ni govoril o transspolnosti. Jaz sem za to prvič slišala, ko se je pojavila Salome. Kot otrok nisem imela sogovornika, vedela sem le, da z menoj nekaj ni prav, saj so me zanimale druge stvari, kot bi me kot fanta motala. Moj tok življenja bi bil verjetno precej

drugačen, če bi odrasla kje drugje, recimo v ZDA.

Potem ste mnogo let živeli življenje, kakršno so od vas pričakovali. Ste v tem času kdaj pomislili na naslov našega dosjeya, torej, blagor ženskam?

Spomin, da bi se morala roditi kot deklica, je bil porinjen globoko v nezavedno. Od devetega do 42. leta nimam nobenega spomina na to. Da sem preživela, sem uporabila enega od obrambnih mehanizmov, in sicer zanikanje s potlačanjem. Šla sem v drug ekstrem, prevzela sem moško vlogo z vsemi stereotipi. Ko sem kasneje o tem razmišljala, sem videla, da je bilo v mojem življenju veliko signalov, ki so kazali na transspolnost. Počela sem res stereotipno moške reči, od gasilstva do civilne zaštite, ukvarjala sem se z ekstremnimi športi. To je obrambni mehanizem. Mi je bila pa ženska energija od nekdaj privlačna, pa ne mislim seksualno, temveč izrazno. Nežnost, milina, ženska logika, ki združuje, vključuje. Biti ženska danes gotovo ni lahko. Enakost spolov imamo le na papirju, v resnici so ženske še vedno drugorazredne. Imajo slabše kariere, nižje plače, velikokrat so žrtve nasilja.

”

Ko sem kasneje o tem razmišljala, sem videla, da je bilo v mojem življenju veliko signalov, ki so kazali na transspolnost. Počela sem res stereotipno moške reči, od gasilstva do civilne zaštite, ukvarjala sem se z ekstremnimi športi. To je obrambni mehanizem.

Biti ženska je zelo lepo, ni pa najlažje. A ženska je tista, ki da življenje, ženska energija ustvarja, ženska je močnejša, zato se jih patriarhalni svet tako zelo boji, zaradi njihove naravne moči. Ženske lahko ustvarjajo brez truda, moške zaznamujejo bojevitost, tekmovalnost, fokus.

Ste pred večimi prelomnicami, kakršni sta bili poroka in odločitev za družino, vendarle slišali kak glas, ki vam je dejal, da bi morali stopati po drugačni poti? Seveda se človek pred večimi odločitvami vpraša, ali si se odločil prav, a jaz se za nobeno od teh reči nisem odločila, ker bi bila v to prisiljena, vodili so me notranji vzgibi. Sem pa veliko stvari počela zaradi privzgojenih vzorcev. Najprej sem doštudirala, med študijem sem spoznala Sario, sledila je poroka, selitev v hišo. Če bi se življenje obrnilo drugače, če bi prej stopila na pot tranzicije, tega ne bi imela. A ničesar ne obžalujem. S svojo ženo se odlično razumem, danes boljše kot kdaj prej, imava dva zdrava otroka, najstnika, s katerima se je mogoče pogovarjati. Vesela sem, da znata prevzemati odgovornost za svoje odločitve, da živita avtentično življenje, sta odprta, sprejemata drugačnost. Kot starš narediš tisoč in eno napako, a očito sva s Sario pri vzgoji marsikaj naredili tudi prav.

Otroka sta vašo odločitev sprejela odlično, kar niti ni čudno, večkrat tudi v vrčih in šoli vidimo, da otroci sprejemajo vse, dokler jih ne zastrupijo predsodki staršev. Res je, otroci se učijo z opazovanjem. Če vidijo nestrpnost, nasilje nad ženskami, zaničevanje drugih in drugačnih, drugega ne morejo prevzeti. Je pa res, da zdaj otroci del informacij dobijo na spletu. Seveda je to lahko za marsikaj slabo, je pa dobro, da imajo zaradi tega mnogo manj predsodkov. Za nas je bila meja našega pogleda konec naše vasi, pot v Ljubljano z Gorenjske je bila potovanje, današnji otroci pa so otroci sveta, ne ukvarjajo se toliko z nacionalnostjo, raso in podobnim.

Pravite, da ste več kot trideset let živele, ne da bi se spomnili na to, da ste se rodili v napačnem telesu. Kako je potem resnica prišla na plan? Nisem vedela, kaj je z mojo narobe, a vedela sem, da nekaj je. Miru nisem našla.

Ves čas sem se iskala, ne da bi vedela, kaj natančno iščem. Zaletavala sem se v projekte, bila uspešna, a na koncu je nekaj spodletelo. Ko sem iskala odgovore, zakaj je tako, sem šla študirat psihoterapijo. Tudi sama sem šla skozi serijo psihoterapij in v petih letih dela na sebi je iz globin nezavednega prišlo to, kar sem čutila že v otroštvu, da sem ženska, da bi morala kot ženska tudi živeti. Pred dvema letoma, v času božičnih praznikov, smo bili zaradi korone veliko doma, s Sario sva večere preživljali ob kaju in pogovornih. In nekega večera me je začela preplavljati nepopisna žalost. Začela sem neustavljivo hlipati, jokati, celotno moje telo je jokalo približno 45 minut. Nisem vedela, kaj se dogaja.

Vadila sem govor vso pot od psihoterapevta domov, a ga nisem mogla izustiti. Na srečo je bil Sarin odziv dober. Ni mi mogla zagotoviti ničesar, mi je pa rekla, da bova skušali najti najboljšo rešitev za naju in za otroke. To me je držalo pokonci. Sem se pa potem še večkrat znašla na dnu in bila tudi blizu samomora.

izmačena sem odšla spat. Ko sem se zjutraj zbudila, sem se zamotila z brskanjem po spletu brez posebnega cilja, zaneslo me je na youtube, ponujni mi je bil video o transpolni ženski s podobno zgodbo. Ko sem tisto videla, so se mi spet utile solze, vrnilo so se davno pozabljene spomine, tudi prvi spomin na to, ko sem vedela, da sem punčka. Takrat sem začela olajšanje, največje olajšanje v življenju. Našla sem rešitev svoje težave, a seveda sem takoj pomislila na to, da sem stara 42 let, imam tri veni in reči, da sem ženska. V tistem trenutku se mi je sesul svet. Veliko sem razmišljala o tem, kaj se dogaja, ali je to nekaj, kar lahko pozdravim, popravim. Med prazniki nisem mogla obiskati psihoterapevta, to sem storila takoj po njih, on je bil tudi prvi človek, ki sem mu to povedala. V času praznikov, preden sem se vrnila na psihoterapijo, sem tudi vse raziskala, spoznala sem, kako težka je pot tranzicije in življenja po njej, kako veliko ljudi na tej poti obupa, si celo vzame življenje.

Potem ste resnico povedali Sari, kako je bilo?

Težko. Vadila sem govor vso pot od psihoterapevta domov, a ga nisem mogla izustiti. Na srečo je bil njen odziv dober. Ni mi mogla zagotoviti ničesar, mi je pa rekla, da bova skušali najti najboljšo rešitev za naju in za otroke. To me je držalo pokonci. Sem se pa potem še večkrat znašla na dnu in bila tudi blizu samomora.

Labho o tem poveste kaj več? Tranzicija je nekaj izjemno zahtevnega in bolečega. Poteka na več področjih, najbolj zahtevna je gotovo socialna, svetu moraš povedati, kaj se je zgodilo, kdo v resnici si in kako želiš živeti. Prapravljal sem se tudi na najhujše, da bom ostala brez vseh in vsega, kar sem gradila 42 let. Začela sem pri tistih, ki so mi pomenili največ, imela sem srečno roko, jedro moje socialne mreže je ostalo ob meni. Zahteven je tudi medicinski del tranzicije. V Sloveniji potrebujemo diagnozo transseksualizma, priporočila in mnenja konzilija, čaka te kopica pregledov in postopkov, vse pa se začne in konča pri psihiatru. Včasih sem imela občutek, da sem v procesu inkvizicije, kjer se moram vse čas dokazovati, da se mi ni zmešalo. Ti pa si medtem ujet neke vmes, veš, kako bi moral živeti, a ne moreš. Doma

sem se morala tudi po petkrat na dan preleviti. Poštar je prinesel pošto Jancu, nisem mogla odpreti vrat kot Lia. Majhne reči, na katere ne pomisliš, a postajajo vse težje. Ko enkrat veš resnico o sebi, je težko živeti v laži in sprevedanju. Razumem transpolne osebe, ki tega ne držijo.

Žena Sara je ves čas ob vas, ostali sta poročeni. Partnerski odnosi so kompleksni, tudi brez takšnih zgod. Partnerja navadno najdemo na podlagi družinskih vzorcev, ki jih prinesemo iz otroštva. Če zelo poenostavim, je pri moških partnerka kopija mame ali pa njeno popolno nasprotje, pri ženskah pa partner kopija očeta ali njegovo nasprotje. V odnos vstopiš na podlagi predstave, kdo naj bi tvoji partner bil, odnosi pa navadno razpadejo, ker ugotoviš, da te predstave z realnostjo nimajo kaj dosti skupnega. Najino zvezo je rešilo delo na sebi. Ko sem se jaz začela ukvarjati z delom na sebi, mi je Sara sledila. Predelovala je svoje vzorce, jaz pa svoje. Nato sva se usedli in se pogovorili o tem.

kako si želiš, da bi bil najin odnos videti. Takrat je najin odnos prerasel naj-dam trgovno, ko nekaj narediš, ker pričakuješ, da boš dobil nekaj v zameno. Želeli sva si popolne iskrenosti, poveša si res vse, in želeli sva si biti pristi brez obsojanja. Potem sva začeli tako živeti. Vsaka živi svobodno, svoboda pa vedno hodi skupaj z odgovornostjo.

Starši pa Lie niso sprejeli? Žal ne. Zanju sem persona non grata. Razumem ju, težko jima je. Dajem jima možnost, da kot sta odšla skozi vrata, se skoznje tudi vrne, ne morem pa ju v nič prisiliti.

Čprav je včasih težko najbližjim povedati resnico, jim je hkrati lažje zaupati kot bežnim znancom, vendarle so to ljudje, ki te imajo radi. Kako ste torej svojo zgodbo predstavili sodelavcem, znancom? Razkrivaš se vse življenje, to se nikoli ne konča. Če mi je bilo najprej nepredstavljivo težko s prvimi razkritji, mi je tudi kasneje postajalo vse težje, saj sem morala vse čas ponavljati isto zgodbo. Da sem si olajšala življenje, sem se odločila razkriti na družabnih

omrežjih. Dolgo sem s tem odlašala, saj nisem vedela, ali imam dovolj moči. Ko pa je Matjaž Odlazek, oče transpolnega dekleta iz Trbovelj, delil svojo zgodbo, sem začutila, da je trenutek pravi. Zvečer

Za starše sem persona non grata. Razumem ju, težko jima je. Dajem jima možnost, da kot sta odšla skozi vrata, se skoznje tudi vrne, ne morem pa ju v nič prisiliti.

sem se usedla za računalnik in brez oleplav izšla sebe v zapis za facebook in twitter. Zapis je postal viralen, dobila sem mnogo pozitivnih odzivov. Takrat sem se odločila, da bo del mojega poslanstva, da skušam v javnosti narediti nekaj za sprejemanje transpolnosti. Javno sem se razkrila, saj sem začela živeti kot ženska, preselili smo se v novo okolje, nisem pa želela, da me kdo pokliče po nekaj letih, da bi našel Janeza, ki sem ga jaz že pustila za seboj.

Ste bili kdaj žrtev spletnega nasilja ali nasilja v resničnem življenju?

Večina ljudi je odprtih do drugačnosti. Nikoli nisem bila deležna zaničevanja v resničnem življenju, drugače pa je na družabnih omrežjih, kjer se lahko skrjuje za vzdevek. Večina ljudi, ki širi sovražni govor, je tistih, ki ne morejo sprejeti sebe, imajo težave sami s seboj, gnev pa živajo po tistih, ki so sprožile njihovih negativnih občutkov. A svet gre dalje, to lahko presežemo.

Bi zase rekli, da ste aktivistka? Ne. Želim samo deliti svojo izkušnjo, da bo komu drugemu lažje, da bomo kot družba bolj razumeli in lažje sprejemali transpolnost.

Zdaj vas vsi poznajo kot transpolno žensko, se bojite, da bi to postala vaša celotna identiteta? Ne. Ne dojemam se kot transpolna ženska, sem ženska s transpolno izkušnjo. Transpolnost ni glavna nit mojega življenja. Samo živim tako, kot čutim, da je prav. Morda pa lahko s svojo izkušnjo komu doprinesem. V prihodnosti želim s svojim delom pomagati tistim, ki trčijo ob na videz nepremostljive zidove ali izzive.